

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

CEZA DAVALARINDA ONARICI ADALET VE UZLAŞTIRMA

INTRA

ONARICI ADALETİN TEMELLERİ

- BARIŞ KÜLTÜRÜ

- BAZI TRENDLERİ TAMAMLAYICI OLMASI:

- Klasik ceza tepkisi mi önleyici tedbirler mi?
- Mahkemelerin artan iş yükünün azaltılması ihtiyacı
- Mağdur biliminin gelişmesi

- CEZA HUKUKU İLE KİŞİLERİN GERÇEK DENEYİMLERİNİN ARASININ BULUNMASI

- TOPLUMSAL HUZURA YÖNELİK ARAÇ

ONARICI ADALETİN FAYDALARI

- FAİLLER İÇİN
- MAĞDURLAR İÇİN
- TOPLULUK İÇİN
- ADALET SİSTEMİ İÇİN

INTRA

ULUSLARARASI YASAL ÇERÇEVE

- BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

- AVRUPA KONSEYİ

- AVRUPA BİRLİĞİ

INTRA

ONARICI ADALET VE CEZALANDIRICI ADALET

ONARICI ADALETİN ÖZELLİKLERİ:

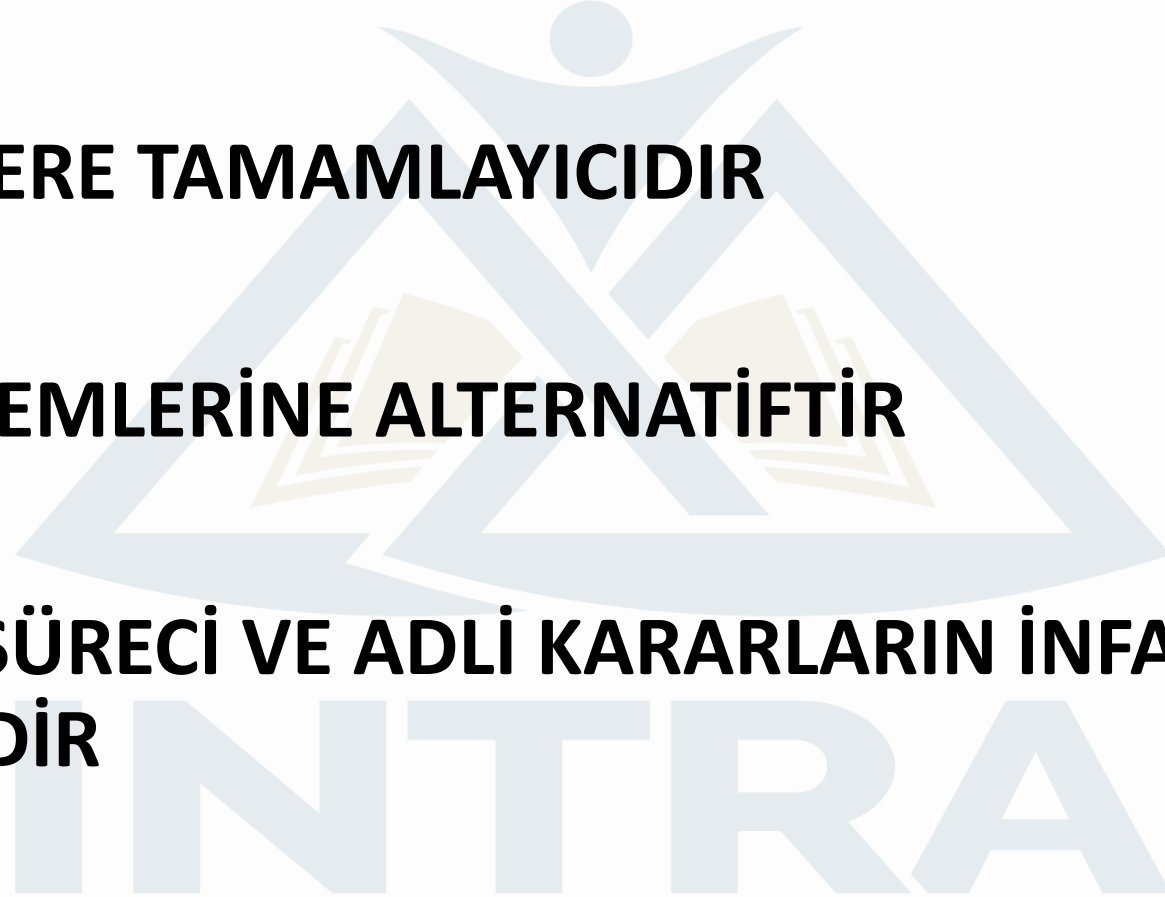
- Katılım
- Telafi
- Sorumluluk
- Sulhe teşvik
- Topluluklaştırma

ÜÇ TEMEL DÜŞÜNCE

- Onarıcı adalet, suça karşı kapsamlı bir yanıt vermez.
- Onarıcı adalet, adalet sisteminin yetersiz olduğu hallerde alternatiftir.
- Onarıcı adalet, adalet sistemiyle paralel olarak yürütülmez.

ONARICI ADALET YÖNTEMLERİ

- MAHKEMELERE TAMAMLAYICIDIR
- SAVCILIK İŞLEMLERİNE ALTERNATİFTİR
- MAHKEME SÜRECİ VE ADLİ KARARLARIN İNFAZI DIŞINDAKİ GİRİŞİMLERDİR

CEZA DAVALARINDA UZLAŞTIRMA

- Onarıcı adalet aracı olan **uzlaőtirma**, *tarafsız ve özellikle eğitimli bir üçüncü tarafın, mutabakata varılan bir çözüme ulaşmak amacıyla, taraflar arasında görüşmeler düzenleyerek, bir çatışmanın taraflarına yardımcı olduğu bir süreç olarak tanımlanabilir.*
- Ceza alanına geçen uzlaőtirmada **amaç**, sadece *mağdurlara yeterli bir memnuniyet sağlamak* değil (mağdurların ihtiyaçlarına ve isteklerine aktif bir özen göstererek ve bu ihtiyaçlara ve isteklere uygun bir telafi sunarak), aynı zamanda *failleri davranışları ve bunların sonuçlarıyla yüzleőtirmek* ve eylemleri için sorumluluk almalarını sağlamaktır.

EN YAYGIN İTİRAZLAR

1.- MEŞRUIYET İLKESİ

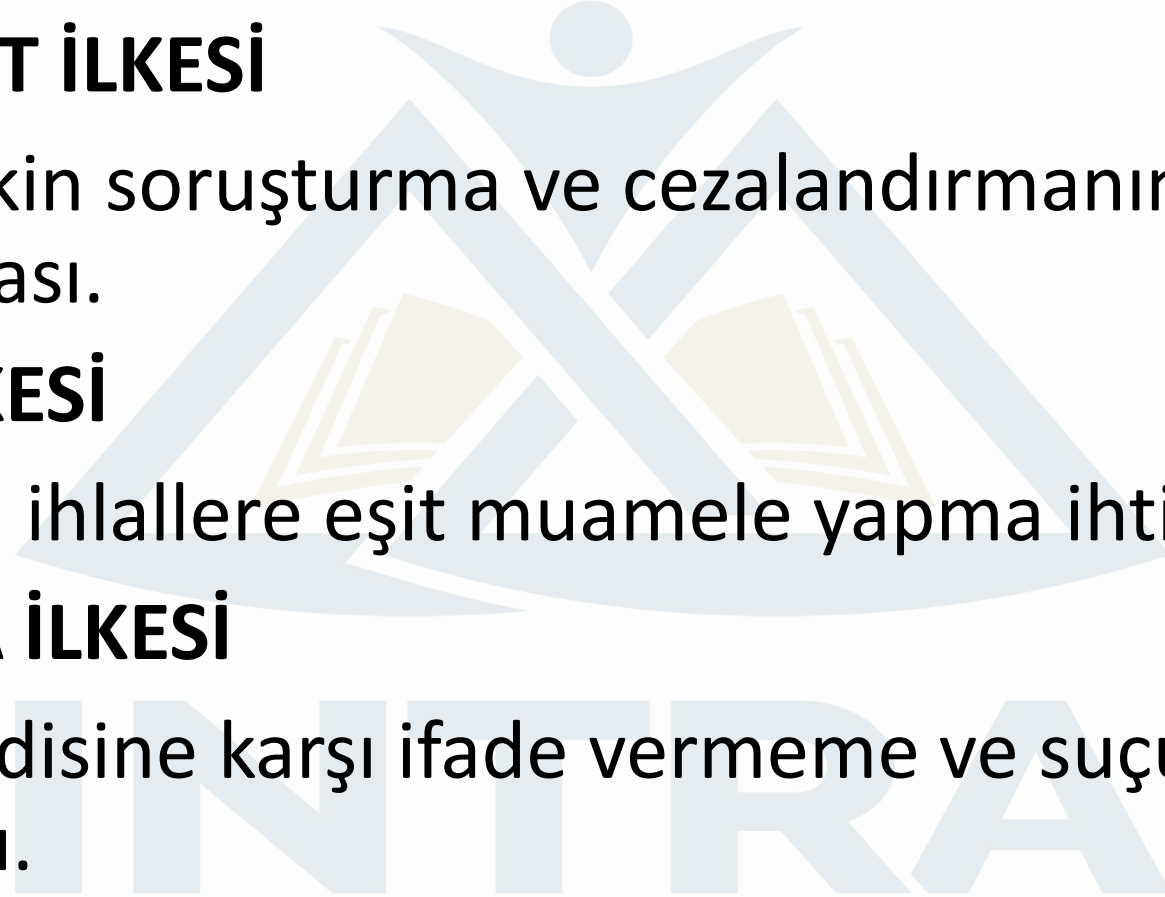
- Suçlara ilişkin soruşturma ve cezalandırmanın devletin tekelinde olması.

2.- EŞİTLİK İLKESİ

- Aynı türden ihlallere eşit muamele yapma ihtiyacı.

3.- SAVUNMA İLKESİ

- Sanığın kendisine karşı ifade vermeme ve suçu itiraf etmeme hakkı.

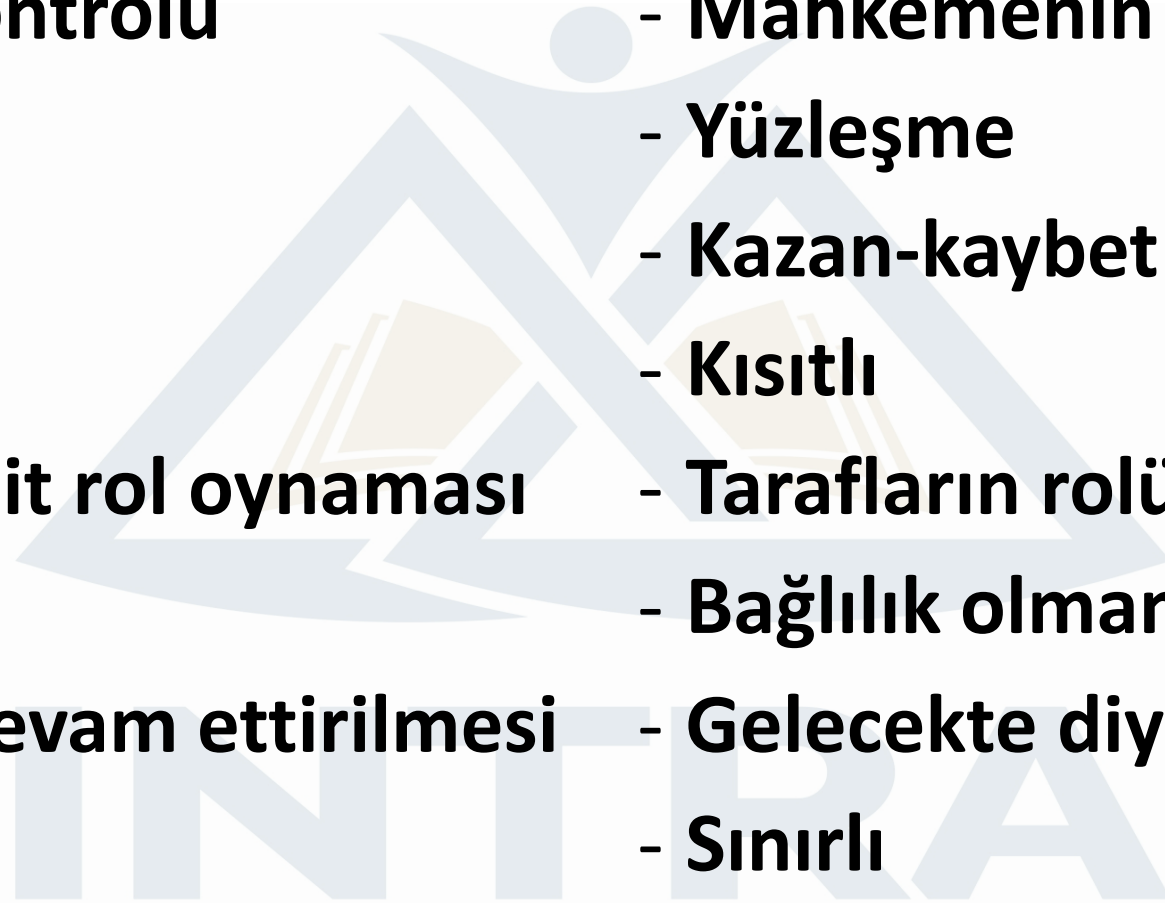

• UZLAŖTIRMA

- Tarafların kontrolü
- İŖ birliği
- Kazan-kazan
- Kapsamlı
- Tarafların kilit rol oynaması
- Bağlılık
- Diyaloğun devam ettirilmesi
- Yaratıcı
- Hızlı

• MAHKEME SÜRECİ

- Mahkemenin kontrolü
- Yüzleşme
- Kazan-kaybet
- Kısıtlı
- Tarafların rolünün zayıf olması
- Bağlılık olmaması
- Gelecekte diyalog olmaması
- Sınırlı
- Uzun süreli

UZLAŞTIRMA İLKELERİ

- GÖNÜLLÜLÜK ESASI
- GİZLİLİK
- RESMİYET
- TAMAMLAYICILIK
- EŞİTLİK
- ERİŐİLEBİLİRLİK
- ESNEKLİK
- KAPSAYICILIK
- ÜCRETSİZ OLMASI

UZLAŐTIRMANIN GÜVENCELERİ

- ÖZERKLİK VE BİLGİLENDİRME
- TARAFLAR ARASINDA DENGE
- MAĞDURLARIN KORUNMASI
- MASUMİYET KARİNESİ
- TELAFİ
- ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ

INTRA

BİR DAVA NE ZAMAN UZLAŞTIRMAYA UYGUNDUR?

- **SUÇ TÜRÜNE GÖRE SEÇİM:**

- ✓ KABAHAHLER

- ✓ NİTELİKLİ SUÇLAR

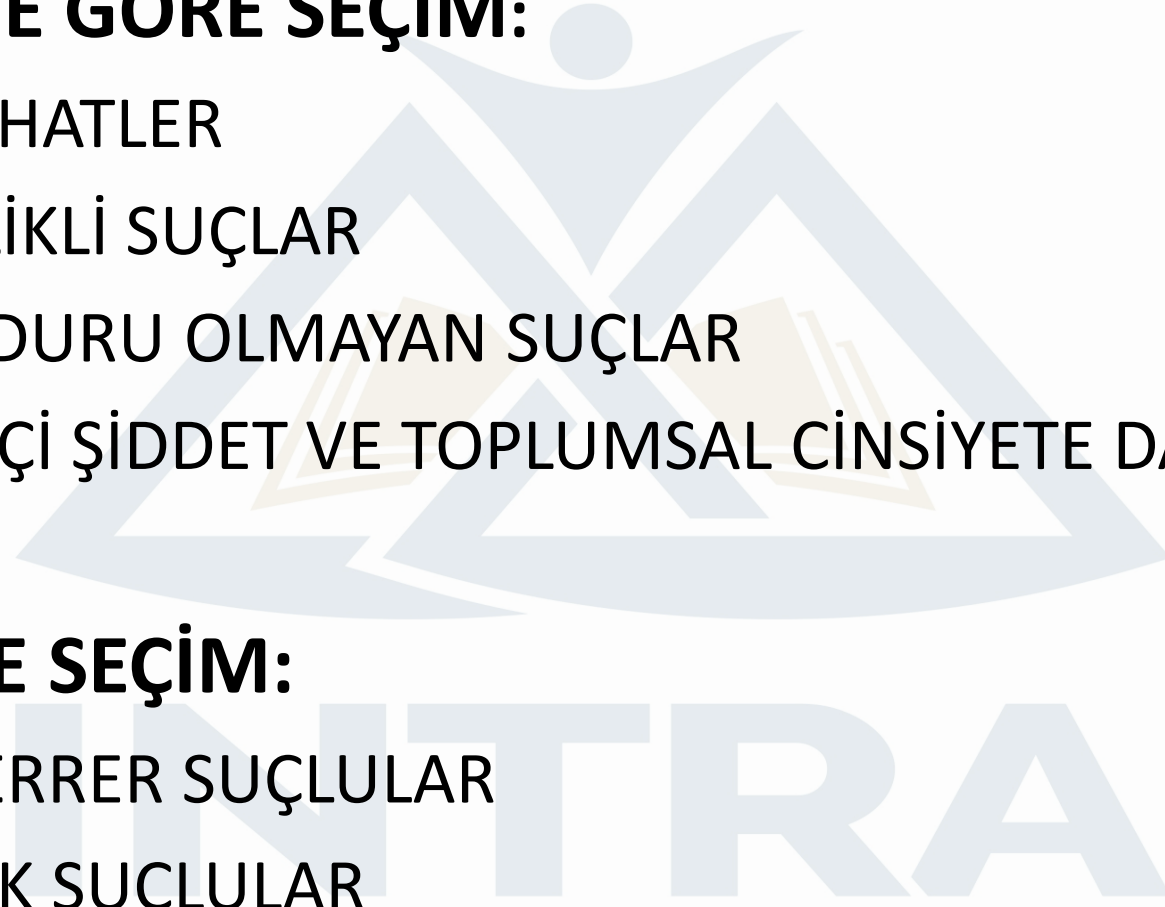
- ✓ MAĞDURU OLMAYAN SUÇLAR

- ✓ AİLE İÇİ ŞİDDET VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

- **FAİLE GÖRE SEÇİM:**

- ✓ MÜKERRER SUÇLULAR

- ✓ ÇOCUK SUÇLULAR

UYGUNLUK TESTİ

• KISIM A.- ÇERÇEVE

- ✓ Uyuşmazlık, mevcut yasal çerçeve içinde bir anlaşmaya tabi olabilir mi?
- ✓ Taraflar, yargılamanın bu aşamasında uzlaştırmaya yönlendirilebilir mi?
- ✓ Aynı tarafları veya taraflardan birini içeren aynı veya ilgili konularda derdest yargılamalar var mı?
- ✓ Çatışmaya dahil olan çok taraf var mı veya sürece çağrılması gerekecek bir üçüncü taraf olma olasılığı yüksek mi?

UYGUNLUK TESTİ

• KISIM B.- ÇATIŞMA

- ✓ Deneyimlerinize bağlı olarak, çatışmanın çözülmesi mümkün mü?
- ✓ Çatışmaya hızlı bir çözüm bulunması önemli mi?
- ✓ Yargı kararı, tarafların yargılama giderlerini telafi edebilir mi?
- ✓ Mahkeme kararının infaz edilmesinin zor olma ihtimali var mı ?
- ✓ Mahkeme kararının adil olmama ihtimali var mı?
- ✓ Çatışmanın özel unsurlarının gizli kalması gerekir mi?
- ✓ Çatışmanın altta yatan daha büyük bir çatışmanın sadece bir kısmını temsil etme olasılığı var mı?
- ✓ Çatışmada duygular önemli bir rol oynuyor mu?

UYGUNLUK TESTİ

• KISIM C.- İYİ NİYET KOŞULLARI

- ✓ Tarafların gelecekte bir ilişki sürdürmeleri önemli mi veya gerekli mi ?
- ✓ Tarafların, çatışmanın çözümünün sonuçlarına katılması uygun mu?
- ✓ Tarafların, telafi sürecinin düzenlenmesine katılımı önemli mi?
- ✓ Kamuoyuna açıklama yapılması taraflar için önemli mi?
- ✓ Tarafların avukatları, çatışmanın çözümünün müzakere edilmesi fikrini destekliyor mu?

UYGUNLUK TESTİ

• KISIM D.- UZLAŖTIRMANIN FAYDALARI

- ✓ UzlaŖtırma taraflar arasındaki diyaloğun/iliŖkilerin iyileŖtirilmesine yardımcı olur mu?
- ✓ UzlaŖtırma, davaya ihtiyaca özel bir çözüml bulunmasına yardımcı olur mu?
- ✓ UzlaŖtırma, hassas bilgilerin gizli bir ortamda açıklanmasına yardımcı olur mu?
- ✓ UzlaŖtırma özür dilenmesi için koŖulların oluŖturulmasına yardımcı olur mu?
- ✓ UzlaŖtırma, tarafların tutumlarının ve/veya ihtimallerin çatıŖmada etkili olup olmadığına dair “gerçeklerle yüzleŖtiren değerlendirme” yapması için bir fırsat sağlar mı?

UZLAŞTIRMA VE CEZA YARGILAMASI

UZLAŐTIRMAYLA SUNULAN BİLGİLERİN İSPAT DEĞERİ

- ✓ Gizlilik, taraflardan biri, uzlaőtirmacı veya taraf olmayan bir kimsenin sözlü veya kayıt yoluyla uzlaőtirma sırasında yaptığı tüm beyanları kapsayacak şekilde genişletilmelidir.
- ✓ Uzlaőtirmanın başarılı olmadığı hallerde, sürece katılan uzlaőtirmacıya aynı davada tanıklık yapması teklif edilmemeli veya söz konusu uzlaőtirmacı tanık olarak mahkemeye çağrılmamalıdır.
- ✓ Uzlaőtirma süreci sırasında taraflar arasında paylaşılan bilgiler, daha sonraki yargılama veya tahkim süreçlerinde delil olarak kabul edilmemelidir.
- ✓ Gizliliğin ihlal edilmesiyle sağlanan deliller, yetkili yargı makamı veya idari makamlar tarafından dikkate alınmaz.

UZLAŞTIRMA VE CEZA YARGILAMASI

• SON TARİHLERİN ASKIYA ALINMASI

Uzlaőtırmanın erişilebilir hale getirilmesi için uzlaştırma uygulaması, usule ilişkin son tarihlerin ve mühletlerin dolması riskini içermemelidir. Bunlar, uzlaştırmaya başvuru yapıldığında askıya alınmalıdır.

- ✓ Adli sürecin askıya alınması veya duruŐmaların uzak bir tarihe alınması.
- ✓ Mahkemenin uzlaştırma sürecine ilişkin bilgiyi elinde bulundurması.
- ✓ Mahkemede dava açılmasına ilişkin süre sınırlamalarının askıya alınması.

UZLAŞTIRMA VE CEZA YARGILAMASI

• UZLAŞTIRMA SONUÇLARININ CEZA YARGILAMASINA DAHİL EDİLMESİ

- ✓ Uzlaőtirmacılar, görüŐmelerin içeriğini açıklamadan uzlaőtirma görüŐmelerinde elde edilen sonuçları iletmelidir.
- ✓ Uzlaőtirmacılar, uzlaőtirma sürecinin uygulanıp uygulanmadığı, sürecin bitip bitmediği, bir anlaşmaya varılıp varılmadığı ve uzlaőtirmaya katılan kişiler dışında herhangi bir bilgi iletmemelidir.
- ✓ Bir anlaşmaya varılmayan hallerde, dosya olağan ceza adalet sürecine iletilmeli ve izlenecek yolla ilgili karar gecikmeden alınmalıdır.
- ✓ Anlaşmalar duruŐmada dikkate alınır ve diğer ceza yargılamalarında dikkate alınabilir.

UZLAŞTIRMA VE CEZA YARGILAMASI

• ANLAŞMALARIN CEZA YARGILAMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- ✓ Her davanın spesifik koşulları ve her hukuk sisteminin gereklilikleri ışığında anlaşmaların içeriğine verilmesi veya verilebilecek değere **her ülkenin kendi ulusal kanunu doğrultusunda** karar verilmelidir.
- ✓ Anlaşmalar, otomatik olarak yargı kararıyla kesin olarak çözümlenmiş mesele (*ex legem de res judicata*) etkisi oluşturmamakta fakat resmi süreçte alınan adli karara daha önceden dahil edilmesi anlamına gelmektedir.
- ✓ Uzlaştırma sürecinde ulaşılan anlaşmalara dayalı olarak davanın kapatılması veya reddi kararlarının, hükümlerle aynı hususlara ve etkilere sahip olması ve aynı esaslara dayalı olarak müteakip bir ceza kovuşturması olasılığını imkansız kılması gerekmektedir (aynı suçtan dolayı iki kere yargılanmama).

UZLAŞTIRMA VE CEZA YARGILAMASI

• ANLAŞMAYA UYULMAMASININ SONUÇLARI

- ✓ Onarıcı süreçte ulaşılan anlaşmaya uyulmaması, tekrar onarıcı programa yönlendirilmeli veya ulusal kanunda belirtildiği hallerde, ceza adalet sürecine yönlendirilmeli ve nasıl ilerleneceğine dair karar gecikmeden alınmalıdır.
- ✓ Mahkeme kararı veya hükmü dışında bir anlaşmaya uyulmaması, müteakip ceza yargılamalarında daha ağır ceza verilmesi için bir gerekçe olarak kullanılmamalıdır.

ÇOK TEŞEKKÜRLER!

INTRA